

2018 YILI İMRALI CEZAEVİ HAK İHLALLERİ, GELİŞMELER ve MEVCUT DURUMA İLİŞKİN TESPİT RAPORU

I. GİRİŞ

2018 yılı Türkiye’de antidemokratik yönetim biçiminin iyice kurumsallaşıp derinleştiği bir yıl olmuştur. 15-20 Temmuz 2016 vesilesi ile ilan edilen OHAL, KHK’lar ile birlikte uygulamaya konulurken aradan geçen zaman içerisinde geçici olan KHK’lar hukuksuz bir şekilde kanun niteliği kazandırılarak kalıcı hale getirilmiştir. Bu durumun en temel yansıması da 20 yıllık İmralı Tecrit Sistemi tarihinde sıkça karşılaşıldığı gibi İmralı Cezaevinde yaşanmıştır. 15 Temmuz 2016 yılına kadar sürdürülen keyfi ve hukuksuz tecrit hali önce OHAL gerekçesi ile KHK’lar ile sürdürülmüştür. Sonrasında da özellikle de geride bıraktığımız 2018 yılı içerisinde KHK’lar yasaya dönüştürülmüş, tecrit yasa kılıfı altında sürdürülmeye devam etmiştir. Ancak bilinmelidir ki bu uygulamaların yasa kılıfı altında sürdürülmesi bunlara hukukilik vasfı kazandırmayacağı gibi bunların evrensel insan hakları ölçülerine göre mahkum edilip mülga edilmesinin önüne geçemeyecektir.

Bu anlamda 2018 yılında İmralı Cezaevinde bulunan müvekkillerimiz Sn. Abdullah Öcalan, Sn. Hamili Yıldırım, Sn. Veysi Aktaş ve Sn. Ömer Hayri Konar’ın da avukat ile görüşme hakkı, aile bireyleri ile görüşme hakkı, telefon ile görüşme hakkı ile mektup, faks ve her türlü iletişim aracılığı ile haberleşme hakkı gibi bir dizi hakları istisnasız bir şekilde ortadan kaldırılmıştır. Bu durum aynı zamanda bir veya birden fazla hakkın ihlalden öte sistematik işkence anlamına gelen “Mutlak Tecridi” oluşturmaktadır. Bu açıdan “İşkence Yasağı”nın en yoğun ve en derinlikli ihlal edildiği alan olarak İmralı Ada Hapishanesi, müvekkillerin maddi ve manevi bütünlüklerinin korunup korunmadığına yönelik şüphelerin her geçen gün daha da arttığı bir alan haline getirilmiştir.

II. HAPİSHANE ZİYARETİ İÇİN YAPILAN BAŞVURULAR

27 Temmuz 2011 tarihinde gerçekleştirilen son avukat görüşmesinden sonra 20.07.2016 tarihine kadar müvekkil-avukat görüşmelerinin tamamı “*gemi arızası*” ve “*hava muhalefeti*” gerekçeleri gösterilerek hukuksuz ve keyfi bir şekilde engellenmiştir. Bu tarihten sonra ise görüşme başvuruları Bursa 1.İnfaz Hakimliği’nin 21.07.2016 tarih ve 2016/56 Değişik İş sayılı kararı gerekçe gösterilerek reddedilmiştir. Söz konusu karar müvekkillerin dördünün de hükümlü olmasına rağmen, 5275 sayılı kanunun, hükümlü niteliğindeki mahpuslara uygulanması mümkün olmayan 114/2-3, 115/1-b maddelerine dayanmıştır. İtiraz sonrası suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırı olarak sonradan yayınlanan 667 ve 676 sayılı KHK’ların ilgili maddeleri otomatik dayanak haline getirilmiştir. Bu karara göre müvekkiller *olağanüstü hal süresince* yazılı haberleşme, dışarıyla iletişim kurmaktan ve ziyaretçi kabulünden yasaklanmışlardır. 28.02.2018 tarihine kadar görüşme başvuruları bu gerekçe ile engellenmiştir.

2018 yılının ilk iki ayında yapılan görüşme başvuruları 21.07.2016 tarihli karar ile engellenirken; 02.03.2018 tarihinde Bursa 1. İnfaz Hâkimliği 02.03.2018 tarih ve 2018/2

D. İş sayılı başka bir engelleme kararı almıştır. Bu karar KHK ile getirilen ilgili düzenlemelerin 5237 sayılı İnfaz Yasası'na eklenmesi sonucu tesis edilmiştir. İnfaz hakimliği bu kararında müvekkillerimiz ile ilgili olarak *Ziyaretçi kabulünün yasaklanmasına, Yazılı haberleşmeleri ile telefon görüşmelerinin kısıtlanmasına, Avukatları ile görüşmelerinin yasaklanmasına ve Avukatlarının vereceği belgelerin kısıtlanmasına* karar vermiştir. Karara yapılan itiraz üzerine Bursa 1. Ağır Ceza Mahkemesi 26.04.2018 tarihinde kesin olarak itirazları ayrı ayrı reddederken; kararın *Ziyaretçi kabulünün 6 AY SÜRE ile yasaklanmasına, Yazılı haberleşmeleri ile telefon görüşmelerinin 3 AY SÜRE ile kısıtlanmasına, Avukatları ile görüşmelerinin 6 AY SÜRE ile yasaklanmasına, Avukatlarının vereceği belgelerin 3 AY SÜRE ile kısıtlanmasına* şeklinde düzeltilmesine karar vermiştir.

İnfaz Hakimliği ve Ağır Ceza Mahkemesi kararlarına dayanak olarak gösterilen 5275 sayılı yasanın 59/4-5-7-8. Maddeleri, 676 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 6. maddesinin kanunlaştırılmış halidir. Hukuka aykırı bir şekilde kanunlaştırılan 5275 sayılı yasanın 59. Maddesine dayanarak verilen kararın müvekkillerimiz açısından da uygulama koşulları bulunmamaktadır. Söz konusu maddenin 5-7-8. fıkralarında yer alan kısıtlamalara ve yasaklamalara karar verilebilmesi için kanundan da anlaşılacağı üzere birçok kanuni şartın bir arada gerçekleşmesi gerekmektedir. Ancak 02.03.2018 tarihli avukat başvurusuna 59. Maddenin aradığı hiçbir şart gerçekleşmeden yasaklama ve ret kararı verilmiştir. Gerekçe gösterilen kanuna göre hüküm verilebilmesi için öncelikle bir avukat ve aile görüşmesi gerçekleşmelidir. Söz konusu bu görüşmede kanunun aradığı şekilde bilgi, bulgu ve belge elde edilmesi gerekmektedir. Görüşmelerin ziyaretlerin yasaklanması için ise görüşmenin kanuna, hukuka aykırı yapılması iddiası ile sonlandırılması ve tutanağa bağlanması gerekmektedir. Ancak 27 Temmuz 2011 tarihinden bu yana tek bir avukat görüşünün gerçekleşmediği bilindiği halde bu şartların hiçbiri gerçekleşmeden hukuka aykırı karar verilmiştir. İnfaz Hakimliği tarafından dayanak gösterilen ve Ağır Ceza Mahkemesince de kabul edilen iddialar, dayanak gerekçeler ve bahsi edilen *disiplin cezalarının tamamı eski tarihli 2005-2009 yılları arasındaki disiplin cezalarıdır.*

02.03.2018 tarihinde Bursa 1. İnfaz Hakimliği tarafından verilen 6 aylık avukat ve aile görüş yasağı uygulaması 02.09.2018 tarihinde son bulması gerekirken yapılan görüş başvurularına karşı 06.09.2018 tarihinde, Bursa 1. İnfaz Hâkimliğinin 06.09.2018 tarih ve 2018/4513 Esas sayılı kararı ile yeniden 6 aylık avukat görüş yasağı getirilmiştir. Söz konusu kararın dayanak ve gerekçeleri 02.03.2018 tarihinde Bursa 1. İnfaz Hakimliğinin 2018/2 Değişik iş numaralı kararı ile tamamen aynı olduğu görülmüştür.

Aile görüş başvuruları ile ilgili olarak Bursa 1. İnfaz Hakimliği tarafından 02.03.2018 tarihinde verilmiş olan kısıtlama kararı hukuki bir dayanak olmaksızın verilmiştir. Kısıtlama kararına gerekçe gösterilen 5275 sayılı yasanın 59. 114. ve 115. Maddelerinin hiçbirinde aile ziyaretinin yasaklanması hususu düzenlenmemektedir. Buna rağmen aile ziyaretlerinin yasaklanmış olması hukuk tanımaz keyfiyetin çok önemli bir örneğini oluşturmaktadır.

Bursa 1. İnfaz Hakimliği'nin 02.03.2018 tarihli kararının bitiminde yenilenen 6 Eylül 2018 tarihli kararda aile görüş yasağı yer almamaktadır. 10 Eylül 2018 tarihinde yapılan

aile görüş başvurusuna yine uzun bir süre keyfi olarak verilmiş olan “gemi bozuk” cevabı verilmiştir. Bir sonraki görüşme başvurusu olan 17.09.2018 tarihli aile görüşme başvurusu ise İmralı Cezaevi Disiplin Kurulu’nun 14.09.2018 tarih ve 201871-2-3-4 sayılı kararları ile 3 aylık aile görüş kısıtlaması olduğu gerekçesi ile red edilmiştir.

Disiplin kurulu kararları ile ilgili avukatlar tarafından yapılan tüm girişimler sonuçsuz bırakılmış, dosyalar adeta kaçırılarak işleme konulmuş, onaylanmış ve kesinleştirilmiştir. Bursa 1. İnfaz Hakimliği’nde oluşturulan dosyalar Bursa 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından onaylanarak kesinleştirilmişlerdir. Ancak ilgili dosyaların içeriği hiçbir şekilde avukatlar ile paylaşılmamıştır. Disiplin kurulu kararı verildiği bildirilir bildirilmez, infaz hakimliğindeki dosyaya vekâletnameli itiraz dilekçesi sunulduğu halde dosyanın hiçbir aşamasına avukatların dahil olmasına izin verilmemiştir. İçeriğin yer aldığı Disiplin Kurulu ve İnfaz Hakimliği kararı hiçbir şekilde tebliğ edilmez iken sadece sonuç bölümünün yer aldığı Ağır Ceza Mahkemesi kararı ancak belirli bir zaman sonra tebliğ edilmiştir. Talep yazıları mahkeme kararı yerine hukuk dışı “tutanak” yazısı ile ret edilmiştir. Dosyaya bakan üç ayrı hakim ya sağlık nedeni ile izne ayrılmış ya da görev yeri değiştirilmiştir. Mevcut durumda hala dosyanın içeriği ile ilgili bir bilgi paylaşılmış değildir. Söz konusu bu süreç ile ilgili gerekli itirazlar zamanında yapılmış; sorumluluğu olan yargı görevlileri hakkında şikayet ve suç duyurusunda bulunulmuştur.

14.12.2018 tarihinde üç aylık kısıtlama süresi dolduğu halde yılın sonraki zaman dilimindeki aile başvuruları da hukuksuz bir şekilde süresi dolmuş 14.09.2018 tarihli disiplin kurulu gerekçesi ile engellenmiştir.

Belirttiğimiz bu çerçevede 2018 yılında yapılan **102 avukat, 46 aile ve vasi ziyaret talebinin** tamamı reddedilmiştir. Bu duruma bağlı olarak İmralı Ada Hapishanesi’ne nakledilen Sn. Öcalan dışındaki diğer üç mahpusun, İmralı Ada Hapishanesinde oldukları günden bugüne kadar aile ve avukatları ile görüşememe durumları da devam etmektedir.

III. İLETİŞİM VE HABERLEŞME HAKKININ KULLANILAMAMASI

Bilindiği gibi Sayın Abdullah Öcalan ile avukatları en son 27 Temmuz 2011 tarihinde görüşebilmişlerdir. Kendisi ile ilgili olarak gerçekleşen son iletişim 11 Eylül 2016 tarihinde yapılan aile görüşmesi olmuştur. Bu görüşmeden sonra Sn. Öcalan ve diğer üç müvekkilden mektup, telgraf ya da faks dahil hiçbir şekilde haber alınamamış, aynı şekilde dışardan kendilerine posta yoluyla da ulaşmak mümkün olmamıştır.

Yukarıda da belirttiğimiz üzere İmralı Cezaevi’nde bulunan müvekkiller ile görüşmeler engellendiği halde Bursa 1. İnfaz Hakimliği görüşme kısıtlamalarına ek olarak yazılı haberleşme, telefon ve bilgi belge paylaşımının kısıtlanması kararını alarak müvekkillerimizin dış dünya ile bağı tamamen kesmiş bulunmaktadır. Bu durum da müvekkillerden haber alma durumunu da neredeyse imkansız hale dönüştürmüştür. 2018 yılında avukatlar olarak 14.08.2018, 20.09.2018, 09.11.2018, 27.11.2018 ve 21.12.2018 tarihlerinde hukuksal gelişmeler ve başvurularla ilgili mektuplar gönderilmiştir. Ancak gönderilen mektupların ulaşip ulaşmadığı bilinmediği gibi; bu mektuplara müvekkillerden bir cevap gönderilip gönderilmediği de bilinmemektedir.

IV. İŞKENCEYİ ÖNLEME KOMİTESİNİN (CPT) TUTUMU

Mutlak tecrit süreci boyunca, Avrupa Konseyi'nin bir organı olan ve üye devletlerdeki hapisaneleri ziyaret etme, tespit ettiği hak ihlallerine ilişkin rapor hazırlama yetkisine sahip olan İşkenceyi Önleme Komitesi(CPT) ile gerekli görüşme ve bilgilendirmeler sürekli yapılmıştır. 2018 yılı içerisinde de CPT'ye, İmralı Ada Hapishanesi ve Sn. Öcalan nezdinde gelişen her türlü hukuki ve siyasi olaylar ve durumlar, dönem tespit raporları şeklinde sunulmuştur. Bu anlamda 01 Ocak-25 Haziran 2018, 25 Haziran-10 Ekim 2018 ve 12 Ekim-31 Aralık 2018 tarihleri arasındaki gelişmeler ve mevcut durumları anlatan dönem tespit raporları CPT'ye sunulduğu gibi yüz yüze yapılan görüşmelerde de aktarılmıştır.

CPT, İmralı Cezaevine son ziyareti olan 28-29 Nisan 2016 tarihli ziyareti ile ilgili raporunu Türkiye'nin onayının alınmadığı gerekçesiyle ancak yaklaşık 2 yıl sonra 20 Mart 2018 tarihinde kamuoyu ile paylaşmıştır. CPT bu raporda, 27 Temmuz 2011 tarihinden bu yana tek bir avukat ziyareti gerçekleştirilmemiş olması vd. sebeplerle Sayın Öcalan'ın dış dünya ile iletişimi bakımından 2013 yılından bu yana bir ilerleme olmadığını ve durumunun daha da kötüleştiğini belirtmiştir. CPT bu konuda İmralı Cezaevinde tutulan tüm mahpusların herhangi bir gecikme olmaksızın aile ve avukatları tarafından ziyaret edilmelerinin sağlanması yönünde gerekli adımların atılması çağrısını yinelemiştir. CPT ayrıca ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmış mahpuslara yönelik rejimin belirtilen notlar ışığında tamamen değiştirilmesi ve ilgili mevzuatın da buna uygun olarak düzenlenmesi yönündeki tavsiyesini ifade etmiştir.

Ancak CPT bu şekilde bir kısım önemli ihlalleri paylaşmış olsa da son ziyaret tarihi olan 28-29 Nisan 2016 yılından sonra Türkiye'de yaşanan siyasal ve hukuki gelişmeleri yok sayması ve tecritin kurumsallaşmasına neden olacak ihlalleri görmezden gelmesi çok temel bir eksiklik olmuştur. CPT'nin son ziyaretinden sonra; demokratik kamuoyunun yoğun tepkisi neticesinde gerçekleşen kısa aile görüşme tarihi olan 11 Eylül 2016 tarihinden itibaren sayın Öcalan ile hiçbir haber alma durumu gerçekleşmemiştir. Bununla beraber Türkiye hukuk sistemi antidemokratik zeminde önemli ölçüde olumsuz yönde değişmiş ve gerilemiştir. OHAL ve KHK rejimi kurumsallaştırılmış, değişimlerin yukarıda izah ettiğimiz üzere temel uygulama merkezi de İmralı Cezaevi olmuştur. CPT 2016 yılında yapmış olduğu görüşmeyi iki yıl sonra 2018 yılında açıklamış ve ziyaret takvimine İmralı Cezaevi'ni dahil etmemiştir. İmralı Cezaevi'nde yaşanan ihlalleri denetleyecek temel bir mekanizma olarak sorumluluğunu ihmal etmiştir.

CPT, Avrupa İşkenceyi Önleme Sözleşmesi(AİÖS) Tarafı Devletlerin egemenlik alanı içinde, kişilerin kamusal makamların tasarrufları sonucu özgürlüklerinden yoksun bırakılarak alıkonuldukları her yeri ziyaret etme; yani bu yerlerde inceleme, araştırma ve denetleme yapmak yetkisine sahiptir (AİÖS Md 1, 2, 7). Taraf Devletler, Komite'nin bu ziyaretlerine izin vermek ve Komite ile işbirliği yapmakla yükümlüdür (Md. 2, 3). Tüm bu gelişmelere rağmen CPT'nin bu süreçte bu yetkilerini kullanmaması İmralı Tecrit Sistemi'nin gelişmesinde katkısını olumsuz olarak ortaya koymaktadır.

V. DEVAM EDEN DAVALAR VE HUKUKİ GİRİŞİMLER

A. Anayasa Mahkemesinde ve İç Hukukta Derdest Olan Başvurular:

Sayın Öcalan'a yönelik uygulanan ve yirminci yılını dolduran İmralı Tecrit Sistemi her geçen zaman hukuksuz ve keyfi bir şekilde daha da ağırlaştırılmakta, ilgili tüm hukuk mevzuatı da bu zeminde yeniden düzenlenmektedir. İç hukukta yer alan yargı mekanizmaları da hukuksuzluğu ve keyfiyeti derinleştiren uygulamalar geliştirmektedir. Ancak her durumda sürekli olarak, yetkilileri hukuka davet eden ve tecridin aşılması yönünde hukuki girişimlere devam edilmektedir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi ve İç Hukukta devam eden dosyalar;

1-5275 sayılı İnfaz Yasasının 25. Maddesine göre infaz koşullarında giderilemeyen sağlık sorunları için tam teşekküllü bir devlet hastanesinde veya aynı koşullara sahip üniversite hastanesinde tedavi edilmesi mümkün ve gerekli iken Sn. Öcalan ve diğer İmralı mahpusları bu haktan yararlandırılmamaktadır. Bu anlamda sağlık hakkına erişimin sağlanması ve yılları bulan avukat yasağının son bulması için 12 Temmuz 2013 tarihinde Bursa İnfaz Hakimliği'ne başvuruda bulunulmuş ancak reddedilmiştir. Akabinde Anayasa Mahkemesi'ne **2015/12433** başvuru numarası ile bireysel başvuruda bulunulmuş ise de henüz sonuçlandırılmamıştır.

2- Son avukat görüşmesi olan 27 Temmuz 2011 tarihinin üzerinden bir yıl gibi bir süre geçmişken 05.11.2012 tarihinde Bursa İnfaz Hakimliğine, hapisane koşullarının hukuka uygun hale getirilmesi ve avukat görüş koşullarının sağlanması için başvuru yapılmıştır. Bursa İnfaz Hakimliği yapılan başvuruya uzun bir süre sonra ret cevabı vermiştir. Söz konusu bu başvuru da yukarıdaki başvuru gibi Anayasa Mahkemesi'ne **2015/11221** esas numarası ile taşınmış ancak Anayasa Mahkemesi bu başvuruya dair de herhangi bir kararı vermiş değildir.

3-) a-20 Temmuz 2016 tarihli OHAL ilanı, ilk uygulamasını Bursa 1. İnfaz Hakimliği 21.07.2016 tarihli kararı ile İmralı Cezaevinde göstermiştir. Hiçbir hukuki düzenlemenin elvermediği bu kararın kaldırılması için yapılan itirazlar reddedilmesi üzerine Anayasa Mahkemesi'ne **27 Ekim 2016** tarihli başvuru yapılmış ancak henüz bir karar verilmiş değildir.

b- 21.08.2017 tarihinde yukarıda belirttiğimiz kararı veren Bursa 1. İnfaz Hakimliği, Bursa 2. Ağır Ceza Mahkemesi başkan ve üyeleri hakkında Hakimler Savcılar Kuruluna suç duyurusunda bulunulmuştur. Yine aynı şekilde "avukat kısıtlaması" düzenlenmemesine rağmen görüş başvurularını reddetmesi sebebiyle, savcı hakkında da Hakimler Savcılar Kuruluna şikayette bulunulmuştur. Ancak bu konuda da herhangi bir gelişme yaşanmış değildir.

c- 19.10.2017 tarihinde müvekkillerin ziyaret edilmesi, tutulma koşullarının incelenmesi, rapor tutulması ile söz konusu koşulların hukuka uygun hale getirilmesine dair Bursa Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kuruluna bir başvuru yapılmıştır. Bu başvuru da güncelliğini korumakta ancak herhangi bir gelişme yaşanmış değildir.

4- 15 Temmuz 2016 tarihi sonrasında birçok kaynak tarafından İmralı Cezaevi ve müvekkil Sayın Öcalan'ın darbeci askerlerin hedefinde olduğu yoğunca dile getirilmiştir. Bu durum Sayın Öcalan'ın sağlık ve güvenliği hususunda kamuoyunu haklı kaygılara sevk etmiştir. Bu kaygıları gidermek için müvekkille derhal görüşmenin sağlanması amacıyla ihtiyati tedbir talepli başvuru yapılmıştır. Anayasa Mahkemesi tarafından tedbir talebi reddedilmiş, esasa ilişkin ise henüz karar verilmemiştir.

5- 02.03.2018 tarihinde Bursa 1. İnfaz Hakimliği tarafından verilmiş olan ve hukuksuz bir şekilde Sayın Öcalan'ın dış dünya ile bağının tamamen kesilmesine sebep olan görüşme, haberleşme ve iletişimin kısıtlanması kararı Bursa 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 26.04.2018 tarih ve 2018/647 sayılı kararı ile düzeltilerek onaylanmış ve kesinleştirilmiştir. Yukarıda izah ettiğimiz üzere tamamen hukuksuz olan bu karar ile ilgili 06.06.2018 tarihinde Anayasa Mahkemesine **2018/15703** esas sayılı başvuruda bulunulmuştur. Başvuru konusunda henüz bir gelişme yaşanmış değildir.

6- 02.03.2018 tarihli kararın süresinin dolması ile beraber Bursa 1. İnfaz hakimliği tarafından 06.09.2018 tarih ve 2018/4526 karar sayılı aynı içerikte yeni bir kısıtlama kararı alınmıştır. Bu karar da Bursa 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 17.09.2018 tarih ve 2018/1416 değişik iş sayılı kararı ile olduğu gibi onaylanmış ve kesinleştirilmiştir. Bu karar ile ilgili olarak da 19.10.2018 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne **2018/30824** esas sayılı başvuruda bulunulmuştur. Anayasa Mahkemesi tedbir talebini 1. bölüm 2. komisyon kararı ile red ederken esasa ilişkin karar vermiş değildir.

7- Sayın Öcalan ve diğer müvekkillerin 3 ay Aile görüş kısıtlamasına maruz kalmasına sebep olan İmralı Cezaevi Disiplin Kurulu'nun 14.09.2018 tarih ve 201871-2-3-4 sayılı kararları ile ilgili Bursa İnfaz Hakimliği'nde yürütülen hukuki işlemlerde ilk aşamada vekaletli itiraz sunulduğu halde dosyaya avukatlar dahil edilmemiştir. Avukatlar ile hiçbir belge belge paylaşılmadığı gibi dosya adeta kaçırılarak karara çıkarılmış ve onaylanmıştır. Bu dosyalar ile ilgili Anayasaya Başvuru süreci devam ederken, hukuksuz ve keyfi işlemleri nedeniyle 17.12.2018 tarihinde sorumlu hakimler hakkında Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı'na ve Hakimler Savcılar Kurulu'na şikayet ve suç duyurusunda bulunulmuştur.

8- Aile görüş kısıtlama kararı 14.12.2018 tarihinden sonra süresi bittiği halde uygulanmaya devam etmiştir. Bursa 1. İnfaz Hakimliği'ne söz konusu kararların süre aşımı ve yasal temsilciyi kapsayamayacağı gerekçesi ile kaldırılması talep edilmiştir. İnfaz Hakimliği 21.12.2018 tarih ve 2018/6132 esas sayılı kararı ile talebi red etmesi üzerine karara itiraz edilmiş ancak henüz itiraz konusunda bir gelişme yaşanmamıştır.

9- Sn. Öcalan'ın en temel hak ve özgürlüklerden olan haberleşme hürriyeti, özel hayatına saygı ve ifade özgürlüğü hakları aynı zaman da avukat ile telefon aracılığıyla görüşme hakkını da içermektedir. Ancak Sayın Öcalan'ın telefon ile görüşme hakkından mahrum bırakılması sebebiyle Anayasa Mahkemesine 19.09.2016 tarih ve **2016/21369** esas sayılı yapılan başvuru devam etmektedir.

10-) Sn. Öcalan'ın AİHM'ne savunma olarak verdiği, uluslararası aleniyet ve meşruluğa sahip olan “Uygarlık”, “Kapitalist Uygarlık” ve “Özgürlük Sosyolojisi” adlı kitaplarına Van 1. Sulh Ceza Hakimliği (Eski 1 Nolu Hakimlik) tarafından konulan yasaklama ve toplatma kararının kaldırılması için **15 Şubat 2016** tarihinde Anayasa Mahkemesine yapılan başvuru devam etmektedir. Bu savunma serisinin beşinci kitabına konulan yasağa karşı, Anayasa Mahkemesi tarafından 25.06.2014 ifade özgürlüğünün ihlal edildiği kararı verilmesine rağmen yerel mahkemelerce yeniden yasak konulmuş, Anayasa ihlal edilmiştir.

B. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde Derdest Olan Başvurular:

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sayın Öcalan'ın yargılanması ile ilgili en temel iki konuda ihlal kararı vermiştir. Bunlar Yeniden Yargılama ve Ağırlaştırılmış Müebbet Cezası ile ilgili kararlardır. Ancak başka diğer başvuruları sürüncemede bırakarak yok sayması ve çok açık ihlal olan dosyalarda sadece hükümetin cevapları üzerinden karar vermiş olması İmralı Tecrit'inin derinleşmesinde olumsuz bir katkıya yol açmaktadır.

Nitekim AİHM'in 2018 yılında, Sayın Öcalan'ın 2008 yılında hücrelerinde uğramış olduğu fiziki müdahaleye ilişkin **12261/10** numaralı başvuruda vermiş olduğu red kararı belirttiğimiz bu yönde bir etki oluşturmuştur. Zira dosyada etkili soruşturma sürecinin çok açık bir şekilde yürütülmediği ortada iken böylesi bir karar verilmiştir. Dosyanın hiçbir aşamada Sayın Öcalan'ın tanıklığına başvurulmadığı gibi vekilleri olan Avukatların iddiaları da soruşturma sırasında dikkate alınmamıştır. Olaydan iki yıl sonra CPT ziyaretinde Sayın Öcalan'ın olayın hukuki sürecin devam etmesi ve soğukkanlı yaklaşımı ile özel olarak fiziki müdahaleyi gündemleştirmemiş olması red için gerekçe haline getirilmiştir. Üstelik 2009 yılında bu ve benzeri diğer sorunlardan kaynaklı İmralı Cezaevi personelinin değiştirilmiş olması da görmezden gelinmiştir. Bu nedenlerle AİHM'in bu dosyada vermiş olduğu karar eleştirilen tartışmalı bir karardır.

Evrensel insan hakları ölçülerinin pozitif hukuk açısından uygulanması ve denetlenmesi konusunda en yetkili kurumlardan biri olan AİHM'in misyonuna uygun davranması gerekmektedir. Bu çerçevede AİHM'in denetlemesi için AİHM'de devam eden dosyalar ;

1-Yedinci yılında olan kesintisiz avukat yasağı 27 Temmuz 2011 tarihinde başlamıştır. İlk 3 ayı bulan görüş yasağından sonra Ekim 2011 tarihinde yerel başvuru süreçlerinin sonuçsuz kalması üzerine AİHM'e **74751/11** başvuru numarası ile Sn. Öcalan ve o dönem yanında bulunan 5 müvekkil adına başvuru yapılmıştır. Devamında bilgilendirme yapılmasına ve başvurunun akıbeti sorulmasına rağmen AİHM, bu dosyada bir yol almış değildir. 27 Temmuz 2011 tarihinden bu yana herhangi bir avukat görüşmesi gerçekleşmemiş, avukat görüş engellemesi 8. yılın içerisinde. AİHM'in bu konuda daha fazla geciktirmeden bir karar alması gerekmektedir.

2-AİHM, Sn. Öcalan'ın uluslararası komplo ile Türkiye'ye teslim edilmesinden sonra yapılan 1999 yargılamalarının, adil yargılanma hakkını ihlal ettiğine hükmetmiştir. Yeniden yargılanma hakkını düzenleyen Ceza Muhakemeleri Kanununun 311. Maddesi

Sn. Öcalan'ın özel olarak bu haktan yararlanmasının önüne geçmek için düzenlenmiştir. Sn. Öcalan'ın yararlanmasının önüne geçmek için 2003 yılında yapılan kanuni düzenlemeden olumsuz etkilenen yüzlerce dosyanın haklarının iadesi için 11.04.2013 tarihinde yeniden kanun düzenlemesine gidilmiştir. Ancak bu düzenlemede de sadece Sn. Öcalan'ın yararlanmasının önüne geçecek bir istisna hali konulmuştur. Anayasal eşitlik kuralını ihlal eden kişiye özel kanun düzenlemesinin Sn. Öcalan'ın yeniden yargılama hakkını kullanmasının önüne geçilemeyeceği üzerine yerel ve Anayasa Mahkemesi düzeyinde yapılan başvurular sonuçsuz kalınca **34836/16** başvuru kaydı ile AİHM'e yapılan başvuru devam etmektedir.

3- AİHM, 18 Mart 2014 tarihli kararında (**Birleştirilmiş Dosya Başvuru No: 24069/03, 197/04, 6201/06 ve 10464/07**) Sn. Öcalan'a verilmiş ve ömür boyu cezaevinde kalınacağını düzenleyen ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının Sözleşmenin 3. Maddesi kapsamında insanlık dışı ceza ve kötü muamele yasağına aykırı olduğunu belirterek Türkiye'yi mahkûm etmiştir. Türkiye cezaevlerinde şu anda ağırlaştırılmış müebbet hapis statüsünde bulunan yüzlerce hükümlü bulunmaktadır. AİHM'nin bahse konu bu kararından sonra Türkiye Hükümeti'nin bu cezayı tekrar ele alıp, yasal düzenlemeler ile AİHM kararları ışığında iyileştirmesi gerekirken bugüne kadar hiçbir adım atmamıştır. Bu kararın hukuken gereği ancak kanuni düzenleme ile ömür boyu hapis cezasının ortadan kaldırılmasıdır. Bu hususla ilgili olarak avukatların AİHM kararlarını takip ile sorumlu olan AK Bakanlar Komitesi nezdinde girişimleri devam etmektedir. AK BK, AİHM'in Sn. Öcalan ile ilgili verdiği bu kararı izleme sürecine almıştır. Bakanlar Komitesi'ne AİHM kararının gereğinin yerine getirilmesinin sağlanması için 06.06.2016, 05.06.2017 ve 25.06.2018 tarihlerinde yazılı başvurular yapılmış ve çeşitli tarihlerde yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan başvuru ve görüşmelerde girişimlerde bulunulması ve ihlal kararından yaklaşık 5 yıl geçmiş olmasına rağmen Türkiye'nin AİHM kararının gereğini yerine getirmediğinin tespit edilmesi talep edilmiştir.

4- Sn. Abdullah Öcalan'ın 2003, 2004, 2006 ve 2007 yıllarında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde yapılan dört ayrı başvurusu, birleştirilerek 14 Mart 2014 tarihinde dört birleşik dosya şeklinde tek dosya olarak karara bağlanmış, 18 Mart 2014 tarihinde karar açıklanmıştır. AİHM, ihlale hükmedilmesi talep edilen bazı maddeleri kabul ederken bazı maddelerin ise değerlendirilmesine girmemiştir. Büyük Daire'ye yapılacak itirazın 3 aylık kesin hak düşürücü süresi bulunması sebebiyle, savunma hakkı kapsamında karar ve içeriği ile ilgili Sayın Öcalan ile görüşebilmek için Anayasa Mahkemesi'ne tedbir talepli başvuru yapılmıştır. Ancak Anayasa Mahkemesi'nin 2014/5264 numaralı dosyayı red etmesi üzerine dosya 28.09.2018 tarihinde AİHM'e taşınmıştır.

VI. SONUÇ

- İmralı Cezaevinde bulunan müvekkiller ile 27 Temmuz 2011 tarihinden bugüne avukat görüş yasağı devam ederken, kendilerinden 11 Eylül 2016 tarihinden itibaren kesintisiz bir şekilde haber alınamamaktadır. Mahkeme kararları ile uygulanan her türlü iletişim kanalı ile görüşme ve haberleşme yasağı, tecridi daha da ağırlaştırmıştır. Bu anlamda 2018 yılı İmralı Tecrit Sistemi açısından gerek yürürlüğe giren yasalar

gerekse üretilen mahkeme içtihatları açısından oldukça sıkıntılı ve kaygıları arttıran bir yıl olmuştur.

- İç hukukta bu kadar tıkanmanın yaşandığı bir dönemde AİHM mesnetsiz bir şekilde iddiaların hiçbirisini dikkate almadan fiziki müdahale başvurusu geri çevirmiş ancak 27 Temmuz 2011 tarihinden bugüne engellenen avukat görüşmeleri ile ilgili bir karar vermemektedir. AİHM'in bu tutumu İmralı Tecriti'nin daha da ağırlaşmasına yol açmaktadır.

- CPT 28-29 Nisan 2019 tarihinde yapmış olduğu İmralı Cezaevi ziyaretini ancak 2 yıl sonra açıklayabilmiştir. Açıklamanın içeriği bir kısım ihlalleri ortaya koysa da açıklamanın zamanlaması ve tecriti derinleştiren ihlalleri görmezden gelmesi İmralı Tecritin ağırlaşmasına katkı sunmuştur. Yine son görüşme tarihinden bugüne yaşanan hukuki ve siyasi gelişmeleri yok sayarcasına İmralı Cezaevine bir ziyaret gerçekleştirilmemiş olması CPT'yi İmralı'dan uzun bir süre haber alınamama halinin sorumlularından biri haline getirmektedir.

- Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Türkiye'nin AİHM kararlarını yıllardır uygulamamasına, yıllardır kararda yer alan ihlalin ortadan kaldırılması için yasal düzenleme yapmamasına rağmen durum tespiti yapmamakta, Türkiye'ye AİHM kararlarını uygulamaması konusunda cesaret vermektedir.

- Belirttiğimiz bu durumlar ışığında ulusal ve uluslararası hukuk kurumlarının kendi misyonlarının gereğini yerine getirmeyip İmralı'da gelişen duruma sessiz kalmaları İmralı Tecrit Sistemi'nin derinleşmesine yol açmaktadır.

- Tüm bu durumlar ile beraber İmralı'da, antidemokratik ve hukuksuz uygulamalar ile derinleşen İmralı Tecrit Sistemi ile aynı zamanda bir demokratik hukuk mücadelesi de yürümektedir. Biz Asrin Hukuk Bürosu olarak da İmralı Tecrit Sistemi'ne karşı yürütülen bu demokratik hukuk mücadelesine duyarlı kesimleri katkı sunmaya ve sorumluluğu olan ulusal ve uluslararası hukuk kurumlarını da evrensel insan hakları hukuk çerçevesinde sorumluluklarına uygun davranmaya davet ediyoruz.

ASRIN HUKUK BÜROSU